จับตา สส.เคาะกฎหมายครู! สว.แก้โครงสร้าง ก.ค.ศ.- คืนเลือกตั้งผู้แทนครู "สุรวาท" หนุนผ่านเร็ว แม้ค้านรวบอำนาจสอบไว้ ก.ค.ศ.

นำเสนอเมื่อ : 3 ก.ย. 2569

จับตาสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่าง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หลังวุฒิสภาลงมติเห็นชอบในวาระ 3 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2569 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมจากร่างที่สภาผู้แทนราษฎรเคยให้ความเห็นชอบ ส่งผลให้ต้องส่งร่างกลับมายังสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาว่าจะเห็นชอบกับการแก้ไขของวุฒิสภาหรือไม่ ก่อนเดินหน้าสู่กระบวนการประกาศใช้เป็นกฎหมาย

โดยสาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้ถูกจับตาอย่างมากในแวดวงการศึกษา เพราะจะปรับโครงสร้างการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูครั้งสำคัญ โดยเฉพาะการยกเลิกคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 16/2560 การนำ “ผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” กลับเข้าสู่ ก.ค.ศ.ผ่านการเลือกตั้ง รวมถึงการปรับองค์ประกอบ ก.ค.ศ. อำนาจการสอบบรรจุครู การสรรหาผู้บริหารเขตพื้นที่ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

รศ.ดร.สุรวาท ทองบุ อดีต สส.พรรคประชาชน ในฐานะผู้ริเริ่มเสนอกฎหมาย รองประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ และประธานคณะทำงานปรับปรุงแก้ไขรายมาตราของสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ได้เปรียบเทียบสาระระหว่างกฎหมายเดิม ร่างที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร และร่างที่วุฒิสภาแก้ไข โดยเห็นว่าในภาพรวมสามารถยอมรับการแก้ไขของวุฒิสภาได้ และต้องการให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบ เพื่อให้กฎหมายมีผลใช้บังคับใช้โดยเร็ว แต่ประเด็นใหญ่ที่สุด คือการยกเลิกคำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 16/2560 ซึ่งร่างของสภาผู้แทนราษฎรเสนอให้ยกเลิก และวุฒิสภายังคงหลักการดังกล่าวไว้ ส่งผลให้โครงสร้าง ก.ค.ศ.จะกลับมามีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หลังจากโครงสร้างตามคำสั่ง คสช.ไม่มีกรรมการสองกลุ่มดังกล่าว โดยเฉพาะ “ผู้แทนครู” จะกลับเข้าสู่ ก.ค.ศ.โดยมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้

อย่างไรก็ตาม จำนวนกรรมการที่วุฒิสภากำหนดแตกต่างจากร่างของสภาผู้แทนราษฎร โดยร่าง สส.กำหนดกรรมการโดยตำแหน่ง 9 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน และผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 12 คน ขณะที่วุฒิสภาปรับลดกรรมการโดยตำแหน่งเหลือ 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน และผู้แทนข้าราชการครูฯ 9 คน เมื่อรวมองค์ประกอบทั้งหมด ร่างที่วุฒิสภาเห็นชอบกำหนดให้ ก.ค.ศ.มี 25 คน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน กรรมการโดยตำแหน่ง 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน ผู้แทนข้าราชการครูฯ จากการเลือกตั้ง 9 คน รวมถึงกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ รศ.ดร.สุรวาท ระบุว่า แม้จำนวนกรรมการจะลดลงจากร่างของ สส. แต่ “ไม่ติดใจ” เพราะหัวใจสำคัญคือการทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากลับมามีตัวแทนใน ก.ค.ศ. และตัวแทนเหล่านั้นต้องมาจากการเลือกตั้ง

อีกประเด็นที่วุฒิสภาเพิ่มเติม คือ กำหนดให้ ก.ค.ศ.สามารถแต่งตั้ง อ.ก.ค.ศ.วิสามัญได้ โดยแต่ละคณะมีจำนวนไม่เกิน 15 คน ซึ่ง รศ.ดร.สุรวาทเห็นด้วยกับการกำหนดจำนวนให้ชัดเจน ส่วนการสรรหาผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่างใหม่กำหนดให้อยู่ในอำนาจของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือเลขาธิการ กพฐ. แตกต่างจากกฎหมายเดิมที่การสรรหาผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ฯ มีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เป็นประธานคณะกรรมการสรรหาและไม่ได้กำหนดกระบวนการของรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ฯในลักษณะเดียวกันไว้ โดยวุฒิสภาเห็นด้วยกับแนวทางของ สส. และ รศ.ดร.สุรวาทก็เห็นชอบในประเด็นนี้ นอกจากนี้ ยังแก้ปัญหาการรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา กรณีโรงเรียนไม่มีผู้อำนวยการหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ จากเดิมที่ต้องใช้ครูหรือบุคลากรภายในสถานศึกษานั้น โดยเปิดทางให้ผู้มีอำนาจสามารถสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจากสถานศึกษาอื่นเข้ามารักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการได้

และ อีกประเด็นสำคัญคือ “บุคคลล้มละลาย” โดยร่างใหม่แยกชัดเจนระหว่างบุคคลล้มละลายทั่วไปกับ “บุคคลล้มละลายทุจริต” กล่าวคือ หากเป็นการล้มละลายทั่วไปในระหว่างรับราชการจะยังสามารถรับราชการต่อไปได้ แต่กรณีตกเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต จึงเข้าสู่กระบวนการสั่งให้ออกจากราชการตามที่กฎหมายกำหนด ขณะที่บทเฉพาะกาลกำหนดให้ ก.ค.ศ.และ อ.ก.ค.ศ.วิสามัญที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ สามารถทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะจัดตั้งองค์ประกอบใหม่แล้วเสร็จ โดยต้องดำเนินการภายใน 180 วัน

“อำนาจสอบครู” จุดเดียวที่ รศ.ดร.สุรวาท ค้าน สว. คือ ประเด็นที่ รศ.ดร.สุรวาท แสดงความไม่เห็นด้วยอย่างชัดเจนกับการแก้ไขของวุฒิสภา คือ ใครควรเป็นผู้มีอำนาจดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยร่างของสภาผู้แทนราษฎรต้องการกลับไปใช้หลักการตามกฎหมายเดิม คือให้ อ.ก.ค.ศ.เป็นผู้ดำเนินการสอบภายใต้หลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ.กำหนด และสามารถให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทนได้ แต่วุฒิสภาแก้ไขโดยกำหนดให้ ก.ค.ศ.เป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขัน และสามารถมอบหมายให้ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา สวนราชการ หรือหน่วยงานการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการแทน รวมถึงให้ ก.ค.ศ.กำหนดหลักสูตร วิธีการสอบ เกณฑ์การขึ้นบัญชีและการยกเลิกบัญชี ซึ่ง รศ.ดร.สุรวาท เห็นว่าไม่จำเป็นต้องรวมอำนาจการดำเนินการสอบไว้ที่ ก.ค.ศ. เพราะแม้ให้อำนาจ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่ดำเนินการ ก.ค.ศ.ก็ยังเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานกลางได้อยู่แล้ว หากกังวลเรื่องมาตรฐานข้อสอบหรือการทุจริต ก.ค.ศ.สามารถกำหนดให้ใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน สอบวันและเวลาเดียวกันทั่วประเทศได้ ส่วนกระบวนการดำเนินการอื่นสามารถให้อยู่ในความรับผิดชอบของ อ.ก.ค.ศ. เพื่อกระจายอำนาจลงสู่พื้นที่

แม้ไม่เห็นด้วยกับประเด็นนี้ รศ.ดร.สุรวาท ก็ไม่ติดใจ จนถึงขั้นต้องทำให้ร่างกฎหมายล่าช้า และเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรลงมติเห็นชอบกับราง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่วุฒิสภาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กฎหมายเดินหน้าไปสู่การประกาศใช้โดยเร็ว เนื่องจากเมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว เห็นว่าร่างกฎหมายมีประโยชน์ต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาหลายประการ ทั้งการเปิดให้ครูมีส่วนร่วมใน ก.ค.ศ.ผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง การปรับระบบสรรหาผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การเปิดทางให้บุคลากรจากสถานศึกษาอื่นรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และการแก้ไขเรื่องบุคคลล้มละลายให้เหลือกรณีล้มละลายทุจริตที่ต้องถูกดำเนินการให้ออกจากราชการ

ดังนั้น สถานะของร่างกฎหมายขณะนี้ยังไม่ใช่กฎหมายที่มีผลบังคับใช้ แม้วุฒิสภาจะลงมติเห็นชอบวาระ 3 แล้วก็ตาม เนื่องจากวุฒิสภาแก้ไขเนื้อหาจากร่างที่สภาผู้แทนราษฎรเคยให้ความเห็นชอบ จึงต้องส่งกลับให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแก้ไขอีกครั้ง หากสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบกับการแก้ไขของวุฒิสภา ร่างกฎหมายจึงจะเดินหน้าสู่กระบวนการตามรัฐธรรมนูญเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

จึงต้องจับตาการลงมติของสภาผู้แทนราษฎร เพราะหากไฟเขียว นอกจากจะเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานบุคคลของก.ค.ศ.ครั้งสำคัญแล้ว ยังหมายถึงการเปิดสนาม “เลือกตั้งผู้แทนครู” เพื่อเข้าไปนั่งใน ก.ค.ศ.อีกครั้ง หลังระบบตัวแทนดังกล่าวหายไปจากโครงสร้าง ก.ค.ศ.ภายใต้คำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 16/2560

ขอบคุณที่มาเนื้อหาข่าวและอ่านเพิ่มเติมได้จาก FOCUSNEWS วันที่ 3 กันยายน 2569